

Afschaffing pensioen in eigen beheer

Een zegen of een straf?

Het regelen van een pensioenvoorziening voor ondernemers kan net als voor een medewerker in loondienst bij een verzekeringsmaatschappij of bank. Echter, ondernemers hebben het privilege om een pensioenvoorziening op te bouwen in 'eigen beheer'. Op deze manier kunnen zij het geld dat normaal gesproken bij een verzekeringsmaatschappij of bank staat, aanwenden voor hun eigen onderneming. Voor sommige ondernemers kan dit aanzienlijk in de cijfers lopen. Het is dan ook altijd weer de vraag of bij het behalen van de pensioengerechtigde leeftijd het pensioen ook daadwerkelijk in 'cash' aanwezig is.

De opbouw van een pensioenvoorziening in eigen beheer voor ondernemers natuurlijke personen (bijvoorbeeld de eenmanszaak en vennootschap onder firma) noemt men de fiscale oude dagsreserve (FOR). De opbouw van een pensioenvoorziening voor ondernemers besloten vennootschappen (BV's) noemt men het 'pensioen in eigen beheer'. Deze laatste faciliteit wordt per 1 januari 2017 bij wet afgeschaft.

Er zijn voor de overheid verschillende redenen om deze faciliteit af te schaffen. In de eerste plaats is het een maatregel om extra inkomsten te genereren. Dit uit zich niet alleen in het afschaffen van een aftrekmaatregel op de fiscale winst van een onderneming, maar ook zijn er bij de Belastingdienst veel medewerkers betrokken bij het handhaven van deze faciliteit. Daarnaast is de uitvoering van de faciliteit dermate complex geworden voor alle partijen (Belastingdienst, ondernemers en adviseurs), dat de administratieve kosten niet opwegen tegen de steeds maar afnemende jaarlijkse fiscale aftrekbedragen. In de derde plaats wordt met de afschaffing het probleem van de 'dividendklem' opgelost. Dit betekent dat veel ondernemers als gevolg van hun 'eigen' pensioen in eigen beheer de afgelopen jaren geen dividend meer konden uitkeren om bijvoorbeeld de aflossing



te financieren van de schuld aan hun eigen vennootschap. Zij werden door de wir war van regelgeving met hun rug tegen de spreekwoordelijke muur gezet. Tenslotte wordt bij de overheid het beleid dat ondernemers hun pensioen in eigen beheer aanwenden voor de financiering van de eigen onderneming, steeds minder belangrijk gevonden.

Afschaffing van het pensioen in eigen beheer kan bij wet op drie verschillende manieren.

1. De fiscale waarde van het pensioen kan worden afgekocht. Dit betekent dat u na inhouding van loonbelasting het pensioen netto mag opnemen of verrekenen met uw schulden aan uw BV. Om deze regeling te stimuleren kent de belastingdienst u in 2017 een korting toe over de opgebouwde waarde per 31 december 2015, die er op neer komt dat u effectief maximaal 34% loonbelasting betaalt, dit kan fiscaal voordelig zijn. De verwachting is, dat ondernemers met een beperkte opgebouwde pensioenwaarde dan wel ondernemers met veel liquiditeiten gebruik zullen maken van deze regeling. De regeling is overigens ook van toepassing op pensioenen in eigen beheer die al zijn ingegaan.
2. De fiscale waarde van het pensioen kan worden omgezet naar een oudedagsverplichting (ODV). Dit betekent dat u de fiscale waarde van het pensioen omzet in een oudedagsvoorziening die u op pensioenleeftijd in maximaal 20 jaar moet uitkeren. De verwachting is dat ondernemers met op dit moment minder beschikbare liquiditeiten gebruik zullen maken van deze regeling. De regeling is ook van toepassing op pensioenen die al zijn ingegaan. Met name voor ondernemers met een pensioeninkomen dat voor een belangrijk deel wordt belast in de 52% schaal en ondernemers met een gebrek aan liquiditeit is deze regeling een kans.

3. Ten slotte is het ook mogelijk om het per 1 januari 2017 opgebouwde pensioen in eigen beheer te bevriezen. Verdere opbouw van pensioenrechten is dan niet meer mogelijk. De opgebouwde pensioenrechten worden dan vanaf pensioendatum als pensioen uitgekeerd. De verwachting is dat ondernemers die tot 1 januari 2017 meer dan beperkt, maar laag opgebouwde pensioenrechten hebben opgebouwd en niet worden gehinderd door de dividendklem, gebruik zullen maken van deze regeling.

Verder is belangrijk te vermelden dat bij de keuze van het alternatief de echtgenote van de ondernemer zeer bepalend zou kunnen zijn. Bij de keuze voor alternatief 1 en 2 is het namelijk zo geregeld dat de echtgenote in het slechtste geval (huwelijksvoorwaarden) al haar pensioenrechten kwijtraakt. Het advies is dan ook om de echtgenote van de ondernemer bij de keuze van het alternatief intensief te betrekken dan wel door een 'neutrale adviseur' te laten adviseren. Hetgeen voor veel ondernemers een test zal zijn van hun huwelijk.

Is er hier sprake van een zegen of een straf? Afschaffing van het pensioen in eigen beheer lost veel problemen voor ondernemers op. Daarnaast bieden de door de overheid geboden alternatieven voldoende 'kansen' en zijn er naast het pensioen in eigen beheer voldoende andere mogelijkheden voor ondernemers om pensioen op te bouwen. Wat mij betreft slaat de balans dan ook positief uit en is er sprake van een zegen.

Corbert van Rijn



CORBERT VAN RIJN studeerde commerciële bedrijfseconomie aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam en volgde de postdoctorale opleiding accountancy. Na zijn afstuderen in 1990 werkte hij als assistent-accountant bij Berk en daarna als zelfstandig financial interim-manager voor het grootbedrijf. Sinds 2000 is hij partner bij ABIN.

Tekst Corbert van Rijn | Fotografie DeBeeldredacteur.nl/Sven van der Vlugt